

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNE REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň JUDr. Barbary Pořízkové a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci žalobce: **Gladius International s.r.o.**, se sídlem Denisova 277/16, Olomouc, zast. JUDr. Ing. Ondřejem Lichnovským, advokátem se sídlem Sádky 1605/2, Prostějov, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Olomoucký kraj** (dříve Finanční úřad v Olomouci), se sídlem Lazecká 545/22, Olomouc, ve věci ochrany před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 12. 2012, č. j. 22 A 122/2012 - 42,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 12. 2012, č. j. 22 A 122/2012 – 42, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného usnesení Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odmítnuta jeho žaloba na ochranu před nezákonným zásahem. Nezákonný zásah spatřoval stěžovatel v zavdání příčiny zavedení stěžovatele do registru EUROCANET.

V žalobě podané ke krajskému soudu (vedené pod sp. zn. 22 Ca 267/2009) stěžovatel uvedl, že má v současné době informace, že jej žalovaný umístil v registru EUROCANET (European Carousel Network). Jedná se o neformální síť pro rychlou výměnu informací týkajících se potenciálních podvodů typu chybějící subjekt („missing trader“), která byla zavedena na základě iniciativy Belgie a podpořena Komisí.

Stěžovatel dále uvedl, že se do této sítě dostal na základě svévole konkrétního pracovníka správce daně, pro niž neexistuje racionální zdůvodnění, přičemž důsledky jsou pro něj zcela zásadní. Veškerí obchodní partneři, kteří vstupují se stěžovatelem do obchodních vztahů, jsou na základě vykazání obchodu se subjektem, o němž je deklarováno zapojení do karuselových podvodů (obchodů s cílem neoprávněně uplatnit nárok na odpočet daně z přidané hodnoty, *pozn. NSS*),

okamžitě terčem prověřování správců daně. Mnozí po zjištění pravého důvodu prověřování okamžitě se stěžovatelem ukončují spolupráci.

Usnesením krajského soudu ze dne 19. 4. 2012, č. j. 22 A 14/2012 - 49, byl stěžovatel vyzván, aby svá žalobní tvrzení doplnil o sdělení, kdy k tvrzenému zásahu došlo, kdy se o tvrzeném zásahu dozvěděl a dále, aby vylíčil rozhodné skutečnosti, v nichž spatřuje nezákonný zásah ze strany žalovaného, a označí důkazy, jichž se dovolává. Současně byl poučen o právních následcích nevyhovění výzvě spočívajících v odmítnutí žaloby.

V doplnění žaloby stěžovatel upřesnil, že o tvrzeném zásahu, tj. o svém umístění v databázi EUROCANET, se dozvěděl počátkem října roku 2009 na základě písemnosti svého obchodního partnera, sám však není schopen zjistit, kdy byl do databáze zaveden. Dále uvedl, že nezákonný zásah spatřuje v tom, že žalovaný učinil kroky směřující k tomu, aby byl do databáze EUROCANET zaveden, potažmo jej tam přímo zavedl sám žalovaný.

Krajský soud žalobu odmítl, neboť dospěl k závěru, že stěžovatel nedostal své zákonné povinnosti, když nevyčílil rozhodující skutečnosti tvrzeného zásahu [§ 84 odst. 3 písm. b) s. ř. s.] a v návaznosti na to ani neoznačil důkazy, jichž se dovolává. V doplnění žaloby je toliko uvedeno, že „žalovaný učinil kroky směřující k tomu, aby byl žalobce do databáze EUROCANET zaveden“. Formulace „učinil kroky“ je dle krajského soudu zcela bezobsažná a nevypovídá nic o konkrétním postupu žalovaného, v němž je spatřován nezákonný zásah, který by měl soud posuzovat a vůči němuž by měl případně poskytnout soudní ochranu.

Rozhodující skutkové okolnosti nejsou uvedeny ani v původní žalobě doručené krajskému soudu dne 20. 11. 2009, kde, kromě konstatování skutečnosti, že se stěžovatel v databázi EUROCANET nachází, a sdělení důsledků tohoto stavu pro jeho obchodní aktivity, je pouze zmíněno, že se do databáze dostal na základě svévole pracovníka žalovaného, pro niž neexistuje racionální zdůvodnění. V čem ona iracionální svévole spočívala, jaké konkrétní úkony žalovaný či jeho pracovník učinil a z jakého důvodu je stěžovatel považuje za nezákonný zásah, však již stěžovatel v žalobě neuvedl.

S ohledem na to, že v žalobě absentující tvrzení jsou zcela v dispozici stěžovatele, nemohou být nahrazena žádnou úvahou nebo vyhledávací činností soudu, jenž by tak porušil dispoziční zásadu, kterou je správní soudnictví principiálně ovládáno. Ačkoliv v případě žaloby na ochranu před nezákonným zásahem nejsou nároky na žalobní tvrzení tak přísné jako při žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, je zcela nepochybné, že povinnost žalobního tvrzení i důkazní břemeno vždy nese žalobce.

V kasační stížnosti stěžovatel namítá nezákonnost napadeného usnesení, tj. kasační důvod dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Ohrazuje se proti závěrům krajského soudu, neboť jeho možnosti zjistit podrobnosti ohledně neformální databáze EUROCANET jsou téměř nulové. Z tohoto důvodu také v žalobě navrhol provedení svědecké výpovědi Z. S., zřejmě pracovnice ministerstva financí, která mohla z titulu výkonu své práce mít větší povědomí o postupech při mezinárodní spolupráci, uvedenou databázi nevyjímaje. Tento důkazní návrh zůstal krajským soudem zcela opomenut.

Stěžovatel dále napadá postup soudu, který rozhodl o věci bez jednání za situace, kdy stěžovatel navrhol provedení svědecké výpovědi.

Stěžovatel navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit soudu k dalšímu řízení.

pokračování

Žalovaný se plně ztotožňuje se závěry krajského soudu a navrhuje kasační stížnost zamítnout. Současně uvádí, že chápe těžkosti stěžovatele vylíčit rozhodující skutková tvrzení ohledně jeho zavedení do databáze EUROCANET, když ani žalovanému není známo, že by byl v této databázi uveden. Žalovanému také není známo, že by nějakým způsobem zavinil příčinu k zavedení stěžovatele do této databáze.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. řádně zastoupen. Poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.) a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel se domáhá ochrany před nezákonným zásahem, který má spočívat v zavdání příčiny žalovaným k jeho uvedení v databázi EUROCANET.

Dle obecně dostupných informací představuje EUROCANET síť pro výměnu informací mezi členskými státy Evropské unie v boji proti daňovým únikům na dani z přidané hodnoty. Tento systém vyvinula belgická daňová správa za podpory Evropské Komise a Evropského úřadu proti podvodům. Účast členských států je dobrovolná.

Ve vyjádření k žalobě ze dne 21. 12. 2009 žalovaný uváděl, že Česká republika je pouze pasivním příjemcem informací z databáze EUROCANET a aktivně se na předávání dat do této databáze nepodílí.

Z písemnosti Generálního finančního ředitelství, založené na č. listu 38 soudního spisu, naopak vyplývá, že Česká republika se do výměny informací v rámci systému EUROCANET zapojila od konce roku 2008 a poskytovala informace do jiných členských států Evropské unie.

Informace v rámci tohoto systému byly dle uvedeného sdělení vyměňovány na základě čl. 19 Nařízení o správní spolupráci v oblasti daně z přidané hodnoty č. 1798/2003/ES a o zrušení nařízení (EHS) č. 218/92 Rady Evropské unie ze dne 7. října 2003 a byly považovány za tzv. spontánní výměnu informací, podléhající služebnímu tajemství. Uvedený systém byl od 1. 11. 2010 nahrazen systémem „Eurofisc“, který je vymezen v nařízení Rady č. 904/2010, o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty.

Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 16. 11. 2010, č. j. 9 Aps 5/2010 - 81, kterým bylo rozhodnutí krajského soudu v této věci již jednou zrušeno, nařízení č. 1798/2003/ES, účinné v rozhodné době, o systému EUROCANET mlčí.

Nejvyššímu správnímu soudu není zřejmé, na jakém právním podkladě a hlavně jakým způsobem uvedený systém fungoval. Nejvyššímu správnímu soudu je pouze známo, že oprávněným orgánem za Českou republiku vkládat určité informace do systému EUROCANET bylo v rozhodné době Ministerstvo financí – Ústřední a finanční daňové ředitelství. Není však zřejmé, zda jde pouze o síť, prostřednictvím které dochází ke vzájemné výměně informací (tj. obdoba či dokonce shodnost postupu jako při výměně informací na formulářích SCAC); zda je tento systém současně registrem určitých subjektů, případně obchodních transakcí; jaké informace byly do systému vkládány; na čí podnět; jak dlouho se poskytované informace v systému uchovávají; kdo je subjektem, který je, resp. byl kompetentním ke správě předmětného systému apod.

Ověřit, na jakém podkladě a jakým způsobem tato neformální spolupráce mezi členskými státy Evropské unie na území České republiky probíhala, bez součinnosti příslušných pracovníků správních orgánů, skutečně nelze. Ze spisového materiálu nelze ověřit ani to, zda vůbec stěžovatel byl do systému EUROCANET zaevidován, natož jakou formou, na cí podnět atd.

Postavení žalobce jako účastníka řízení o žalobě podle § 82 s. ř. s. je dáno jeho tvrzením. Stěžovatel v žalobě zásah označil, uvedl, co je mu o systému EUROCANET známo, uvedl, jaké důsledky mu tento zásah způsobuje, jak a kdy se o něm dozvěděl a navrhl svědeckou výpověď konkrétní osoby, která by způsob fungování tohoto systému blíže objasnila. Za této situace nelze stěžovateli přičítat k tíži, že podrobná skutková tvrzení ohledně způsobu, jakým byl dle svého tvrzení do uvedené databáze zaevidován, blíže v žalobě nerozvedl, a žalobu z tohoto důvodu odmítnout bez věcného projednání.

Posouzení jednotlivých definičních znaků tvrzeného nezákonného zásahu představuje vždy úvahu ve věci samé, která v konečném důsledku může vést nanejvýš k zamítnutí žaloby (se závěrem, že k tvrzenému zásahu vůči žalobci nedošlo, nebo že k němu sice došlo, nebyl však nezákonný, anebo sice nezákonným byl, avšak žalobce jím nebyl přímo zkrácen na svých subjektivních právech), nikoliv k jejímu odmítnutí pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení. V dalším řízení tedy krajský soud provede ve věci dokazování, které bude zaměřeno na objasnění shora předestřených otázek. Nejvyšší správní soud připomíná, že zásadní skutkové tvrzení žalovaného a stěžovatele se rozcházejí, neboť žalovaný má na rozdíl od stěžovatele za to, že tento nebyl v systému EUROCANET nikdy evidován.

Konečně námitku, že napadené usnesení krajského soudu bylo vydáno bez jednání, ačkoliv stěžovatel s rozhodnutím bez jednání nesouhlasil, resp. navrhoval provedení důkazu, soud neshledal důvodnou. Dospěl-li krajský soud k závěru (byť nesprávněmu), že žaloba nemůže být pro chybějící náležitost věcně projednána, nebyl povinen nařizovat jednání.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti odkazuje na obecnou zásadu prostupující napříč všemi procesními odvětvími, podle níž jednání soudu je určeno k projednání a rozhodnutí věci samé. Tato zásada má konkrétní odraz i v ustanoveních § 49 odst. 1, § 51 odst. 1 ve vazbě na § 53 odst. 1 s. ř. s. Jestliže tedy v projednávané věci bylo napadeno usnesení krajského soudu, kterým byla odmítnuta žaloba z procesních důvodů (tzn. soud nerozhodoval ve věci samé), nemá nenařzení jednání soudem samo o sobě za následek nezákonnost předmětného usnesení.

Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů napadené usnesení podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2013

JUDr. Radan Malík
předseda senátu